

Ārlietu ministrija

Lekciju cikla
“Sankciju likuma efektīva ieviešana Latvijā”

2. lekcija

«Sankcijas: ieskats likuma grozījumos, risku izpratne iekšējās kontroles sistēmu izveidei un stratēģisko preču aprites kontrole»

Sadarbībā ar Valsts ieņēmumu dienestu un Patērētāju tiesību aizsardzības centru

2018. gada 21.septembris

Ārlietu ministrija

Kas ir sankcijas?

- Ārpolitikas instruments - ļauj reaģēt uz starptautiskās drošības izaicinājumiem, neizmantojot militāru spēku
- Ierobežojoši pasākumi pret valsti, režīmu vai personu (fizisku vai juridisku) par starptautisko tiesību pārkāpšanu
- Reizēm simboliski, biežāk - mērķēti pasākumi pret konkrētām personām, grupām, vienībām

Ārlietu ministrija

Kāds ir sankciju mērķis?

- Mainīt uzvedību – sankciju mērķis nav sodīt
- Preventīva, atturoša politika, kad «pozitīvā diplomātija», balstīta uz pamudinājumu un atalgojumu, nav strādājusi
- Demokrātiskās iekārtas un cilvēktiesību ievērošanas atbalstīšana
- Starptautiskās drošības sistēmas stiprināšana

Ārlietu ministrija

Sankciju režīmi

- ANO sankcijas
- ES sankcijas
- Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) dalībvalstu sankcijas
 - ASV OFAC sankcijas
- Citu valstu/starptautisko organizāciju noteiktas sankcijas
- Latvijas Republikas nacionālās sankcijas

Ārlietu ministrija

ANO sankcijas

- Kopš 1966.gada ir bijuši 30 sankciju režīmi
- Šobrīd spēkā 14 režīmi
- Valstis un organizācijas (Al-Qaeda/Taliban/ISIL)

Ārlietu ministrija

Eiropas Savienības sankcijas

- Pārņem (transponē) visas ANO sankcijas
 - Finanšu ierobežojumi 2 dienās
 - Sektorālie ierobežojumi līdz 2 nedēļām
- **Padomes lēmums** – politiski saistošs dalībvalstīm, nosaka sankciju mērķi un pamatojumu
- **Padomes Regula** – tieši piemērojama un saistoša visā ES

Ārlietu ministrija

Eiropas Savienības sankcijas

- ES autonomās sankcijas
 - Sīrija, Ukraina, CP931
 - Drīzumā – sankcijas par ķīmisko ieroču lietojumu

Ārlietu ministrija

Eiropas Savienības sankcijas

- Tiek publicētas un pieejamas ES Oficiālajā Vēstnesī
- Informatīvs pārskats pieejams Ārlietu ministrijas mājas lapā sadaļā «Sankcijas»

Ārlietu ministrija

ES sankciju jurisdikcija

- ES teritorijā
 - Tostarp gaisa telpā
 - Visos gaisa kuģos vai kuģos, kas atrodas kādas dalībvalsts jurisdikcijā
- Visām personām ES teritorijā vai ārpus tās, kurām ir kādas dalībvalsts valstspiederība
- Visām juridiskām personām, vienībām vai struktūrām
 - Kas reģistrētas vai izveidotas saskaņā ar kādas dalībvalsts tiesību aktiem
 - Saistībā ar jebkādiem darījumiem, ko tās pilnīgi vai daļēji veic ES

Ārlietu ministrija

Sankciju veidi

- Ceļošanas ierobežojumi
- Finanšu ierobežojumi
- Civiltiesiskie ierobežojumi
- Preču aprites ierobežojumi (t.sk. embargo)
- Tūrisma pakalpojumu ierobežojumi

Ārlietu ministrija

Finanšu ierobežojumi

- Finanšu līdzekļu iesaldēšana, kas ir sankciju subjektu īpašumā, valdījumā, turējumā vai kontrolē
- Aizliegums finanšu līdzekļus tieši vai netieši darīt pieejamus
- Aizliegums izsniegt: grantus, aizdevumus, tirdzniecības apdrošināšanu, eksporta kredītus, garantijas, finanšu palīdzību
- Investīciju aizliegumi
- Kompetentā iestāde Latvijā
 - Finanšu un kapitāla tirgus komisija (bankas)
 - Kontroles dienests
 - Terorisma finansēšana
 - Masu iznīcināšanas ieroču izplatīšanas (proliferācijas) finansēšana
 - Valsts ieņēmumu dienests
 - Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

Ārlietu ministrija

Civiltiesiskie ierobežojumi

- Saimniecisko resursu iesaldēšana, kas ir sankciju subjektu īpašumā, valdījumā, kontrolē
- Aizliegums saimnieciskos resursus darīt tieši vai netieši pieejamus

Aizlieguma būtība: novērst situāciju, kurā saimnieciskie resursi tiktu izmantoti kā iesaldētu finanšu resursu aizvietotājs, tādējādi apejot sankcijas

- Kompetentā iestāde Latvijā
 - Rajona (pilsētas) tiesas zemesgrāmatu nodaļas
 - Valsts ieņēmumu dienests
 - Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

Preču aprites ierobežojumi

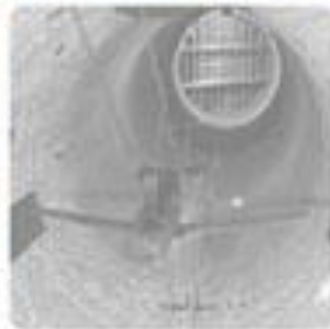
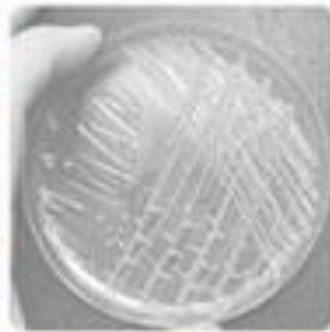
- Ieroču embargo
- Dažādu preču, tehnoloģiju embargo vai kontrole
- Eksporta, importa aizliegumi
- Konkrētu (bieži vien saistītu) pakalpojumu sniegšanas aizliegumi

- Kontroli Latvijā nodrošina Stratēģiskas nozīmes preču kontroles komiteja
 - Pakļauta ārlietu ministram
 - Darbojas Ārlietu ministrijas valsts sekretāra vadībā

Ārlietu ministrija

Stratēģiskas nozīmes preču aprites kontrole

Ārlietu ministrija

Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums

- Stājas spēkā **2016. gada 1.martā**, aizstājot likumu “Par starptautisko organizāciju noteikto sankciju ieviešanu Latvijas Republikā”.
- Likuma mērķis
 - Izveidot tiesisko regulējumu saskaņā ar starptautiskajām prasībām un standartiem
 - ANO, ES, Financial Action Task Force (FATF) un Moneyval, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD)
 - Ļaut noteikt nacionālās sankcijas

Ārlietu ministrija

Nacionālās sankcijas

- Nosaka Ministru kabinets:
 - Pēc savas iniciatīvas
 - Pamatojoties uz ārlietu ministra priekšlikumu
 - Pamatojoties uz Nacionālās drošības padomes ieteikumu
- Pamatojoties uz Ministru kabineta noteikumiem, tiek izdots Ministru kabineta rīkojums par personas sankcionēšanu
- Iemesli:
 - Miers un drošība reģionā
 - Latvijas finanšu sistēmas ļaunprātīgas izmantošanas masu iznīcināšanas ieroču izplatīšanas (proliferācijas) finansēšanai apkarošana

Ārlietu ministrija

Latvijas sankcionētās personas

- **Ministru kabineta 2017.gada 25.jūlija noteikumi Nr.419 “Noteikumi par nacionālo sankciju noteikšanu attiecībā uz subjektiem, kas saistīti ar Korejas Tautas Demokrātiskās Republikas īstenoto kodolprogrammu un politisko režīmu”**
- **TSAI Hsein Tai**, zināms arī kā Alex Tsai H.T. (dz. 08.08.1945.), Taivānas pases turētājs
 - Sankcijas spēkā no 01.08.2017
- **Ri Song-Hyok**, zināms arī kā LI, Cheng He (dz. 19.03.1965.), KTDR pilsonis
 - Sankcijas spēkā no 29.03.2018
- Uzņēmums **Ruskor International Company Ltd.**, patiesā labuma guvējs Ri Song-Hyok
 - Sankcijas spēkā no 29.03.2018

Ārlietu ministrija

Grozījumi “Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likumā”

- **Stājās spēkā 2018.gada 12.jūlijā**
- **13.¹ pants – pienākums veikt sankciju riska novērtējumu un izveidot iekšējās kontroles sistēmu**
 - **Stāsies spēkā 2019.gada 1.maijā**
- **13.², 13.³ un 13.⁴ pants – atbildība par normatīvo aktu pārkāpumiem attiecībā uz iekšējās kontroles sistēmu un sankciju riska pārvaldību; soda naudas izlietojums un noilgums**
 - **Stāsies spēkā ar grozījumiem Krimināllikuma (KL) 84. pantā**

Ārlietu ministrija

Būtiskākie grozījumi

- **Visām fiziskām un juridiskām personām** ir pienākums ievērot un izpildīt Latvijā spēkā esošās sankcijas
- Atļauj likumā noteiktajos gadījumos piemērot ES vai NATO dalībvalsts noteiktās sankcijas
- Nacionālās sankcijas **stājas spēkā nekavējoties** – brīdī, kad Ministru kabineta rīkojums tiek parakstīts
- Regulē **sankciju piemērošanu publisko iepirkumu jomā**
- Kompetento institūciju saraksts papildināts ar **VID** un **PTAC**
 - Izdod vadlīnijas subjektiem
 - Uzrauga (veic pārbaudes)
 - Pēc KL grozījumiem – deleģējums noteikt administratīvos sodus

Valsts ieņēmumu
dienests

Starptautisko un Latvijas republikas nacionālo sankciju likuma piemērošana VID uzraugāmajiem likuma subjektiem

Baiba Rūdapa
VID Nelegāli iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas pārvalde

2018.gads

Valsts ieņēmumu
dienests

Visām fiziskajām un juridiskajām personām Sankciju likumā noteiktās prasības

Jāziņo tiesībsargājošām
iestādēm par darījumiem vai
darbībām, kas vērstas uz
sankciju prasību pārkāpšanu

Jāievēro sankciju
režīmi

Jāatturas slēgt
darījumus ar
sankciju
sarakstos
esošām
personām

Valsts ieņēmumu
dienests

Ar 2019. gada 1. maiju likuma subjektiem noteikts papildus pienākums

**Atbilstoši savam darbības veidam veikt
starptautisko un nacionālo sankciju riska
novērtējumu**

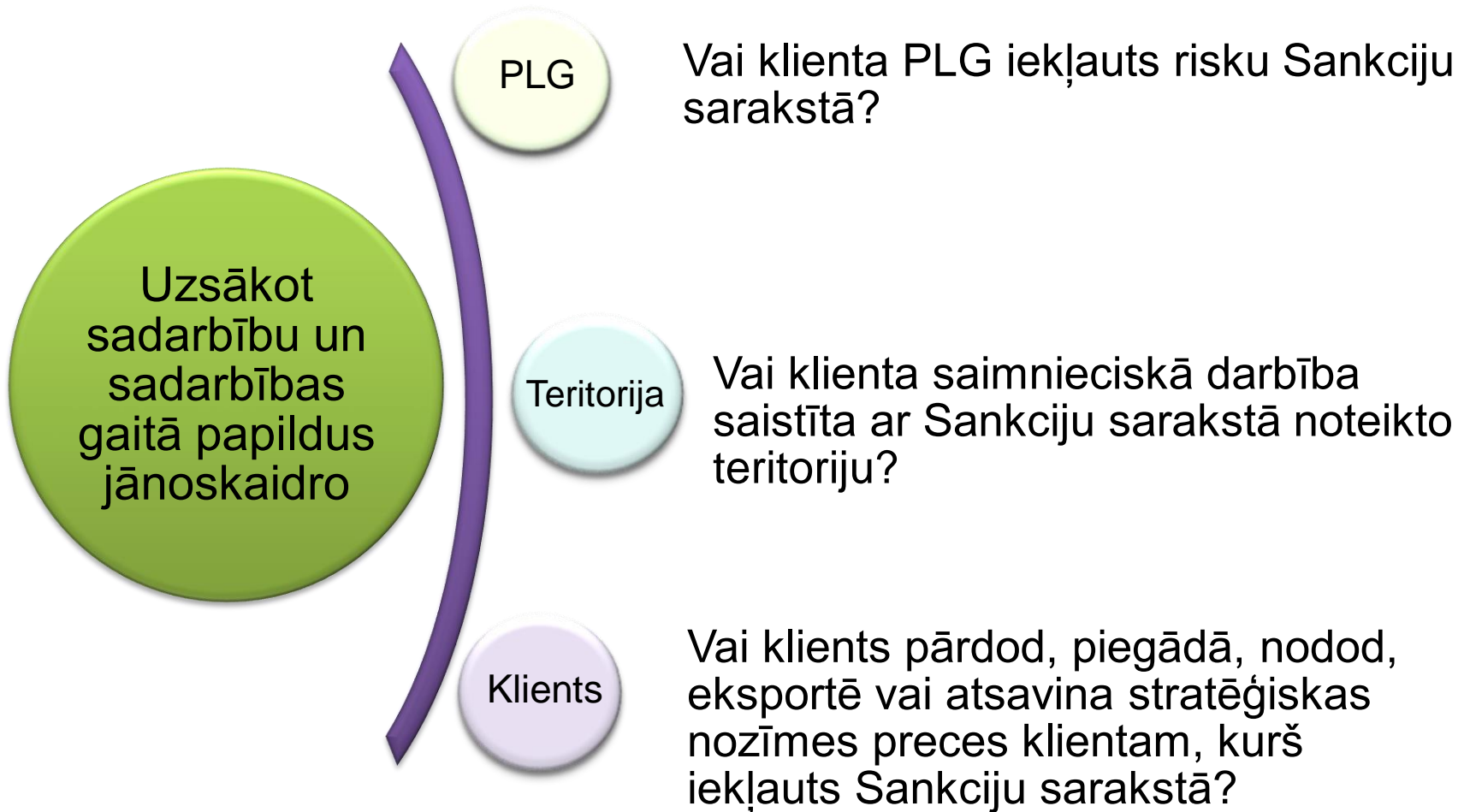

**Izveidot starptautisko un nacionālo
sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās
kontroles sistēmu**

Valsts ieņēmumu
dienests

Iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošana

Valsts ieņēmumu
dienests

Noderīgas saites

- **Ārlietu ministrijas tīmekļa vietne**
<http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/par-eiropas-savienibas-ierobezojiem-pasakumiem/par-eiropas-savienibas-ierobezojiem-pasakumiem>
- **Sankciju saraksti**
<http://sankcijas.kd.gov.lv/>
- **Interaktīvā sankciju karte**
<https://www.sanctionsmap.eu/#/main>
- **Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums**
<https://likumi.lv/ta/id/280278-starptautisko-un-latvijas-republikas-nacionalo-sankciju-likums>

Valsts ieņēmumu
dienests

Paldies par uzmanību!

Baiba Rūdapa

VID Nelegāli iegūtu līdzekļu legalizācijas
novēršanas pārvaldes

galvenā nodokļu inspektore

Tālrunis: 67122492

E-pasts: Baiba.Rudapa@vid.gov.lv

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

"Sankciju likuma grozījumu ieviešana un plānotās aktivitātes«

Egija Gulbinka
Pirmās finanšu pakalpojumu uzraudzības daļas vadītāja

2018.gada 21.septembrī

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Izmaiņas regulējumā

- Saskaņā ar grozījumiem Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumā (NILLTFNL), sākot ar **09.11.2017.** PTAC īsteno uzraudzību pār licencētiem nebanku kredītu devējiem un parādu ārpustiesas atgūšanas pakalpojumu sniedzējiem.
- Saskaņošanas procesā Ministru kabineta noteikumu projekts (NILLTFNL pārejas noteikumu 29.punkts).
- Saskaņā ar grozījumiem Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likumā, sākot ar **12.07.2018.** PTAC īsteno uzraudzību pār licencētiem nebanku kredītu devējiem un parādu ārpustiesas atgūšanas pakalpojumu sniedzējiem, vai šie subjekti izpilda starptautiskajās un nacionālajās sankcijās noteiktos finanšu un civiltiesiskos ierobežojumus.

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Prasību ieviešana

- Sākot ar **01.05.2019.** jābūt izveidotām starptautisko un nacionālo sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmām, kā arī izstrādātām attiecīgām politikām un procedūrām.
- Ņemot vērā uz risku balstītu pieeju, jānodrošina klientu pārbaude sankciju sarakstos:

<http://sankcijas.kd.gov.lv/>

ANO sankcijas

<https://www.un.org/sc/suborg/en/sanctions/un-sc-consolidated-list>

OFAC sankcijas

<https://sanctionssearch.ofac.treas.gov/>

ES sankcijas

<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=lv>

<https://www.sanctionsmap.eu/#/main>

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Plānotās PTAC aktivitātes

- Līdz **31.12.2018.** izstrādātas vadlīnijas
- Konsultāciju sniegšana (2018., 2019.gadā)
- Informatīvs pasākums nozaru uzņēmumiem (2019.gadā)
- Klātienes pārbaudes (2019.gadā)

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Paldies par uzmanību!

Ārlietu ministrija

Ārlietu ministrija

- **Koordinējošā institūcija sankciju jautājumos Latvijā**
 - Nodrošina informācijas apriti ar starptautiskajām organizācijām un ārvalstu kompetentajām institūcijām par sankciju noteikšanu, ieviešanu un izņēmumu piemērošanu Latvijā
 - Informē
 - kompetentās institūcijas par starptautisko un nacionālo sankciju noteikšanu, grozīšanu vai atcelšanu
 - starptautiskās organizācijas par to noteikto sankciju ieviešanu Latvijā
 - subjektu pret kuru noteiktas nacionālajām sankcijas
 - Ministru kabinetu par starptautiskajām sankcijām

Ārlietu ministrija

Kādi ir Ārlietu ministrijas praktiskie pienākumi sankciju jautājumos?

- Stratēģiskas nozīmes preču eksporta kontrole
- Politiskā/drošības situācijas analīze dažādos pasaules reģionos
- Latvijas ekonomisko sakaru veicināšana
- Atbalsts Latvijas uzņēmējiem darbībai trešajās valstīs
- Juridiskais departaments
 - Interpretācijas jautājumi, aktualitātes – sankcijas@mfa.gov.lv

Ārlietu ministrija

Aktualitātes sankciju jautājumos

Irāna

- Latvija atbalsta ES kopīgo nostāju Visaptverošā rīcības plāna (JCPOA) procesu.
- JCPOA ir būtisks instruments Irānas kodolprogrammas ierobežošanai, kā arī kopumā sniedz vērtīgu ieguldījumu kodolieroču izplatības ierobežošanā globālā mērogā.
- ASV ir izlēmusi izstāties no JCPOA procesa un atjaunot sankcijas pret Irānu, t.sk., nosakot eksteritoriālajām sankcijām.
- ES uz to atbildēja atjauninot 1996. gada Bloķēšanas statūtus, kuri paredz aizsardzību ES uzņēmumiem, kuru darbības var tikt ietekmētas.
- Latvijas uzņēmumiem jāērēķinās, ka **Irāna ir paaugstināta finanšu riska jurisdikcija**, tāpēc Latvijas komercbankas var atteikt finanšu pakalpojumu nodrošināšanu.

Ārlietu ministrija

Korejas Tautas Demokrātiskā Republika

- Visaptverošs sankciju režīms
- Par aizdomīgiem gadījumiem pienākums ziņot Drošības policijai
- Par neparastiem vai aizdomīgiem darījumiem ziņot Kontroles dienestam

ASV sankcijas

- NATO dalībvalstu sankcijas var tikt piemērotas likumā noteiktajos gadījumos (12.07.2018. grozījumi)
 - Gadījumos, kad NATO DV (t.sk., ASV OFAC) sankcijas būtiski ietekmē Latvijas finanšu un kapitāla tirgus intereses, FKTK izdot normatīvos noteikumus par kritērijiem un prasībām sankciju ievērošanai
- Publiskajā iepirkumā, finanšu darījumos, kā arī lai Latvijas maksājumu pakalpojumu sniedzējiem būtu iespēja veikt maksājumus uz citām valstīm visu klientu interesēs, ASV OFAC sankcijas tiek ievērotas
- Latvijas kredītiestādes saskaņā ar 11/2017 vadlīnijām finanšu sektora reputācijas un maksājumu nodrošināšanas nolūkā ievēro ASV sankcijas
- Latvijas uzņēmumiem jārēķinās, ka sadarbība ar OFAC sankcionētām personām ir riskanta, finanšu darījumu veikšana var būt apgrūtināta un var tikt piemērotas papildu sankcijas vai personas atbildība no ASV puses

Ārlietu ministrija

Kā pamanīt sankcijas?

- Risku novērtējums
 - pārliccināties, vai plānotie un veiktie darījumi un transakcijas nav pretrunā ar šobrīd aktuālo tiesisko regulējumu attiecībā uz starptautiski noteiktām sankcijām;
 - padziļināta sadarbības partneru un klientu izpēte, uzsākot sadarbību, darījumu izpēte un kontrole sadarbības gaitā;
 - savlaicīga risku apzināšana un vadība, un kopumā lielāks darījumu caurspīdīgums.

Ārlietu ministrija

Kas ir partneris/klients?

- Soļi kā novērtēt riskus!
 - Izvērtēt risku pakāpi
 - Sadarbības reģions, ģeopolitiskie riski
 - Noskaidrot patiesā labuma guvēju (PLG)
 - Pārbaudīt sankciju sarakstus
 - Skaidrojums sankciju gadījumā – Ārlietu ministrija

Ārlietu ministrija

Kur meklēt sankcijas?

- <http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/par-eiropas-savienibas-ierobezojiem-pasakumiem/>
- <https://www.un.org/sc/suborg/en/sanctions/un-sc-consolidated-list>
- <https://webgate.ec.europa.eu/europeaid/fsd/fsf>
- www.sanctionsmap.eu
- <https://sanctionssearch.ofac.treas.gov/>
- Jauna e-pasta adrese: sankcijas@mfa.gov.lv

Ārlietu ministrija

Jautājumi?

Elīza Grīse

Trešā sekretāre

Starptautisko tiesību nodaļa

tel. + 371 670 16 290

e-pasts: eliza.grisle@mfa.gov.lv

www.mfa.gov.lv